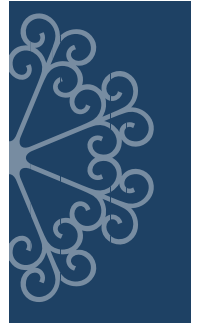

בית מזרח

497

פרשת בראשית

זמני כניסת ויציאת השבת

★	🕒	
18:45	17:34	ירושלים
18:46	17:51	בני ברק
19:30	18:22	ציריך
19:21	17:55	וינה
19:42	18:36	אנטוורפן
19:50	18:37	פריז
18:57	17:57	לונדון

דבר הישיבה

להתחלק בהרגשת כאב הזולת - זוהי שלמות של ערבות!

מסופה, כי בעיצומה של מלחמת השחרור נולד בן למרן רה"י שה"ת הגר"ח שמואלביץ זצ"ל. בימים אלו היתה סכנה של ממש בהליכה ברחוב ללא מגן ומחסה, ברית המילה התקיימה בבית החולים, כשהפגזים נוחתים מכל עבר ומרעיידים את קירות הבית. בדרך לא דרך עשו מרן הגר"ח ובני ביתו את הדרך עד לבית החולים.

כשהסתיימה הברית ורצו לחזור, גברו ההפגזות, ולכן הדרך חזרה נעשתה בריצה, וצריך היה להמתין לפילתו של הפגז, לרוץ ולתפוס מחסה בפתחו של בית להמתין שוב לנחיתתו של הפגז הבא ושוב למהר ולמצוא מסתור בפתחו של בית אחר.

באחת הפעמים של ההתקדמות שבין פגז לפגז, הבחין ר' חיים בפתחו של אחד הבתים בילד, שהיה חבוש בידיו וברגליו, וים של צער ומכאוב נסוך על פנו המיוסרות.

ר' חיים נעצר כך באמצע הרחוב והחל בוכה, בן משפחה שלוהה אותו, זעק לעברו למהר ולתפוס מחסה מפני הפגז שעומד ליפול, ואולם ר' חיים לא מסוגל היה למוש ממקומו, והמשיך להתבונן בילד הסובל כשהוא בוכה וממרר על כאבו, בהיותו הוא עצמו נתון בסכנה.

"הנה הפשטתם צורת הישיבה, וקלטתם רוח ורצון הישיבה, ובוה עשיתם לכם חבורה לילך בעקבות רוח הישיבה, ובכל מקום שאתם נמצאים לקחתם זאת כאילו להיות עם הישיבה בין תלי הישיבה" (מורן המשגיח הגה"צ רבי ירוחם ליבוביץ זצוק"ל ממיר)

מתורת רבותינו

השבת מורה על חידוש הבריאה

וישבת ביום השביעי מכל מלאכתו אשר עשה (ב, ב).

ביסודות האמונה, כי כל הבריאה כולה מכירה במציאות השבת, ואף אומות העולם קוראים בלשונם שבת, כי השבת ירושה לאומות העולם מאדם הראשון ומנח. אך אף להכרה זו דרוש לנו התבוננות מעמיקה בצורת הדברים ביסודה של שבת קודש, וכאשר ידע ויבין כי כל העולם כולו נברא מאדם הראשון ממילא יגיע לחזק באמונה בחידוש הבריאה.

שח הגה"צ המשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל: התבוננות מעין זה חייבים אנו לחוש אף בנוגע לשבת קודש, כי האיסורים והמצוות שמצויים אנו עליהם בשבת הם ג"כ רק בגדר בגד ולבוש לרוחניות העצומה הנמצאת ביום שבת קדש, הקב"ה עצמו שרוי במנוחה בש"ק וכל הבריאה כולה היא הבל לעומת השבת, ומטרת נתינת השבת לישראל היא למען חזק אותנו ביסודות האמונה, כי השבת מורה על חידוש הבריאה.

אור יחזקאל - יראה ומוסר (מאמר חומר וצורה)

ובאמת בהתבוננות בענין השבת גרידא יש להתחזק

להשתדל להשיג את הברכה - ברוך הגבר אשר יבטח בה'

בזעת אפיק תאכל לחם (ג, יט).

שלטונה של הקללה "בזעת אפיק תאכל לחם", ועלי לעמוד עליה בזיעת אפיק.

ורבי יוסף זונדל מסלנט היה אומה: אם בכדי לקיים את הקללה "בזעת אפיק תאכל לחם" אדם משתדל יומם ולילה, כמה צריך הוא להשתדל בכדי להשיג את הברכה "פְּרוֹךְ הַגֶּבֶר אֲשֶׁר יִבְטַח בָּהּ וְהָיָה הַמְּבֹטָח" (ירמיהו יז, ז).

עד היכן קללה זו מגעת, כותב מורן רה"י שה"ת הגאון רבי חיים שמואלביץ בספרו "שיחות מוסר" (יתרו תשל"ב): מובא משמו של הנצי"ב מוואלוז'ין, שנשאל, מדוע הוא כל כך טורח ומתייגע על הכנת השיעורים בישיבה, הרי לפני שהתמנה לר"מ היה מחדש בנקל חידושי תורה נפלאים. וענה, דווקא משום שהתמניתי כרב, ומלאכת הגדת השיעורים היתה למקור פרנסתי, וכנסה מלאכת ההכנה תחת

בכח לימוד המוסר ימשול ביצרו

הלוא אם תיטיב שאת ואם לא תיטיב לפתח חטאת רובץ (ד, ז).

(פי"ג) על הפסוק (במדבר כא, כז) "על כן יאמרו המושלים בואו חשבון וגו'", המושלים אלו המושלים ביצרו, כי רק אותם שכבר יצאו מתחת יד יצרו ומשלו בו, הם היודעים את העצה האמיתית להיות מושל ביצרו, הם היודעים את הדרך אשר נלך בה והם המורים לנו כי הדרך היא "בואו חשבון".

על ידי לימוד תמידי בתוכחת מוסר מאמרי חז"ל, התבוננות בשכר ועונש, וחשבון הפסד מצוה כנגד שכרה ושכרה עבירה כנגד הפסדה, בכח חשבון זה אפשר לזכות ולהתעלות, ולא זו בלבד שיוכל להתנשא על היצר, אלא אף למשול עליו ולהשיג ארחות חיים בזה ובבא.

הר יראה (מאמר נ"א)

כך הקב"ה אמר להם לישראל בני בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין, ואם אתם עוסקים בתורה אין אתם נמסרים בידו, שנאמר הלא אתם טיב שאת, ואם אין אתם עוסקין בתורה אתם נמסרים בידו, שנאמר לפתח חטאת רובץ. (קידושין דף ל' ע"ב) מהו "תורה תבלין"? כתב בשערי תשובה (או"ח סי' א') בשם הברכי יוסף: "וקיבלתי כי תבלין היצר הרע הוא תוכחת מוסר מאמרי חז"ל".

הוסיף מורנו ראש הישיבה הגאון רבי אריה פינקל זצ"ל ואמר, זהו כוחו של לימוד המוסר, המוסר אינו מניח לאדם להיות דבוק בעבירה, הוא מייסר את האדם בתמידות, ועל ידי כך ימשול ביצרו ולא יהיה עוד דבוק בעבירה, וממילא יוכל לזכות לתשובה ולחיים אף בעולם הזה. וכמו שכתב במסילת ישרים

מתורת רבותינו

החידוש של ר' שמואל חרקובר – מגדולי תלמידי מיר ויתהלך חנוך את האלקים וגו' (ה, כב).

חנוך תופר מנעלים היה, ועל כל תפר ותפר היה מייחד יחודים (מדרש תלפיות).

דרש זאת במסיבת 'שבע ברכות': בתוך דבריו הוא הביא את דברי חז"ל הנ"ל על חנוך שתופר מנעלים היה, ועל כל תפר ותפר היה מייחד יחודים.

ואמר ר' שמואל זצ"ל, החסידים מפרשים שהיה מייחד יחודים לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה. לבעלי המוסר פירוש משלהם - הוא היה מייחד

יחודים על כל תפר ותפר שלא יהיה בו מן הגזל חלילה. אף אני, אמר ר' שמואל זצ"ל, רוצה לפרש פשוט משלי: כשנשאל אדם למקצועו, זה עונה "סנדלר אני", וזה בעל מכולת וזה פקיד. חנוך היה תופר מנעלים ועל כל תפר ותפר היה אומר: "אני לא סנדלר".

אנו לעיתים מוצאים פנאי של כמה דקות לדבר דברים בטלים. לכשישאלונו מדוע אנו עושים כן, נשיב: "אין אנו מתמידים". למה אנו מדברים לשון הרע? כי "איננו צדיקים"... וכך בענייני צניעות וכו' וכו'.

סבורים אנו כי 'מתמיד' הוא זה שאינו מבטל אפילו כמה דקות, ו'צדיק' הוא זה שאינו מדבר לשון הרע כלל וכלל. וא"כ, כך נראה לנו, איננו אווזים

שח הגה"צ רבי שמשון פינקוס זצ"ל: במסגרת השיעור בדף היומי, זכינו לערוך סיום על סדר נשים. בדרשה שנשאתי שיתפתי את הנוכחים בכך שבתחושת השמחה נמהלת גם תחושת עצבות; לימוד של כל כך הרבה דפי גמרא לא הותיר בנו את רישומו ולא שינה בנו משהו.

ביטוי לתחושה זו מצינו בדברי שלמה המלך ע"ה: "הַדָּלֶת תִּסּוֹב עַל צִקְהָ וְעֵצָל עַל מִטָּתָה" (משלי כו, יד).

המובן הפשוט בפסוק כך הוא: הדלת מסתובבת ומסתובבת כל העת. סיבובים רבים הכוללים בתוכם קילומטרים רבים שודאי יכולה היתה להגיע בהם עד לירח... מה מעכב אותה ומותיר אותה במקומה? הציר! כך אנחנו, לומדים עוד דף ועוד דף, מתפללים עוד תפילה ועוד תפילה, ולמרות הכל דבר לא זו, ולמה? משום שאף לנו יש ציה, ומהו הציר? - 'ה'חפצא' של אדם!

מה הכוונה 'חפצא של האדם'?

לפני שנים רבות שמעתי "וורט" מאדם גדול מאוד מגדולי ישיבת מיר - ר' שמואל חרקובר זצ"ל. הוא

דבר הישיבה

לאחר זמן מה המשיך ר' חיים במנוסתו מפני הפגזים, וכשהגיעו למחסה הסביר לבן משפחתו, מדוע לא יכול היה לזוז ממקומו בראותו את צערו של הילד. הוא הסביר ואמר, "סכלים חושבים ש'לשאת בעול' פירושו רק לעזור לשני, וכאשר אדם נפצע וכבר חבשו אותו בידיו וברגליו, ומעתה מסוגל כבר לעשות הכל בכוחות עצמו, כבר אין במה לעזור לו. לא ולא!", אמר ר' חיים, "נכון שלעזור לו פיזית א"א, אבל מה עם נשיאה בעול? אפשר ואפשר לעזור לו - להתחלק עמו בכאב!!!" זה נקרא לחיות את הזולת! זוהי שלמות של ערבות!

(אוצרות התורה)

במדרגה זו...

זהו הצי - 'החפצא' של אדם. את אותה מדרגה - ההגדרה של עצמו כפי שהוא מגדירה, אותה הוא אינו עוזב לרגע, סביבה הוא נע כל העת, על אף שביכולתו להגיע הרחק...

תפארת שמשון (בפרשתנו)

מבאר רבותינו

דברי חיזוק ממרון רה"י הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל על ימי מלחמה - שתפקידנו להתחזק בתורה ובתפילה

וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ, וכל עשב השדה טרם יצמח כי לא המטיר ה' אלקים על הארץ ואדם אין לעבוד את האדמה (ב, ה).

(במדב"ר כב, ב): "יש אומרים שני אלפים מכל שבט ושבט שלח. ויש אומרים ג' אלפים מכל שבט ושבט, ו"ב אלף משמרים את כליהם עליהם [וכו'] וי"ב אלף לתפילה. ומנן שכן, שנאמר: 'אלף למטה אלף למטה'; הרי כ"ד אלפים, וימסרו מאלפי ישראל אלף למטה; הרי י"ב אחרים, מהו וימסרו מאלפי ישראל אלף למטה? שהיו נמסרין זוגות זה לזה", ומבואר כי לכל אחד ואחד מ'ישראל שיצא להלחם, 'נמסר' אחד מישראל על מנת שיוגן עליו בתפילתו.

נמצאנו למדים, כי מוטל עלינו בשעה קשה זו, לעמול בתורה בכל כוחותינו, וכד בבד להתפלל ולהתחנן אל הקב"ה ככל יכולתנו מתוך מסירות נפש, כולנו יחד בתפילת רבים, ולהשיג בכך את קרבת ה'.

ועלינו להיזהר ולהישמר בכך מאוד, שכשם שכל אחד יודע שעליו להיזהר מאוד מביטול תורה, משום שלולי זה הוא עלול להפסיד את עיקר מעלת לימוד התורה, כך על כל אחד להיזהר מלהרפות את ידיו מתפילה כפי עיקר ענינה, משום שרק כך הוא עיקר כוחה. ועלינו לזכור שהקב"ה יושב ומצפה לתפילתנו, להשפיע עלינו רוב שפע וסיעתא דשמיא.

(שיחות רבי נתן צבי - פר' ואתחנן)

עיקר תכלית התפילה היא קרבת ה' הבאה לאדם בעומדו בתפילתו, ואף שבדאי האדם בתפילתו רוצה בקיום משאלותיו, מכל מקום אין זה מעיקר ענינו. בנוסף, על האדם להתפלל מתוך מסירות נפש מוחלטת, לא להתיימשך מן הרחמים ולא להרפות בתפילותיו, וכפי ששינונו (ברכות י, א): "אפילו חרב חדה מונחת על צווארו של אדם אל ימנע עצמו מן הרחמים. ועוד, כיון שרואה אדם שתפילתו אינה נענית, יבקש מן הרבים שיעתירו בעדו, משום שתפילת הרבים עולה על כולם.

רבותי! הדברים האמורים נוגעים לנו ביותר, הן לכל אחד ואחד בעניני הפרטיים, והן לכולנו ביחד, כציבור. אנו נמצאים בתקופה קשה מאוד, כאשר 'מחוץ תשכל חרב ומחדרים אימה'; המלחמה גוברת והולכת, והסכנה גדלה מיום ליום. ובשעה קשה זו, לכל אחד ואחד יש תפקיד, ועל כל אחד לדעת היטב את תפקידו שלו, וכבר מצינו במלחמת מדין שנאמר (במדבר לא, ד-ה): "אלף למטה אלף למטה לכל מטות ישראל תשלחו לצבא. וימסרו מאלפי ישראל אלף למטה שנים עשר אלף", ואיתא במדרש

ביום השישי לבריאת העולם נאמר (בראשית ב, ה): "וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ, וכל עשב השדה טרם יצמח כי לא המטיר ה' אלקים על הארץ ואדם אין לעבוד את האדמה", והקשתה הגמרא (חולין ס, ב) כיצד יתכן שביום השישי שיח השדה עדיין לא היה על הארץ, הלא הוא נברא כבר ביום השלישי לבריאת העולם וכפי שנאמר (שם א, יב): "ותוצא הארץ דשא עשב מזרע זרע למינהו". ותירצה הגמרא: "מלמד שיצאו דשאים ועמדו על פתח קרקע, עד שבא אדם הראשון ובקש עליהם רחמים, וירדו גשמים וצמחו, ללמדך, שהקב"ה מתאוה לתפלתן של צדיקים". וכן מצינו שכתב רש"י (שם ב, ה): "כי לא המטיר - ומה טעם לא המטיה לפי שאדם אין לעבוד את האדמה ואין מכיר בטובתם של גשמים, וכשבא אדם וידע שהם צורך לעולם התפלל עליהם וירדו, וצמחו האילנות והדשאים". מבואר, כי רק לאחר שהאדם מכיר בכך שאין לו משלו כלום, ומתפלל אל הקב"ה, ומתוך כך הוא זוכה לקרבת ה', משפיע הקב"ה את טובו על הארץ. כל הנהגת הקב"ה בעולמו אינה תלויה אלא במידת התקרבות האדם אליו.

רבי אברהם צבי קמאי הי"ד תשי"ב	רבי ירוחם ליבוניץ תרצ"ו	רבי אברהם בן ר' חיים ליב טיקטינסקי תרצ"א	רבי אליהו ברוך קמאי תרע"ז	רבי חיים ליב טיקטינסקי תרנ"ט	רבי משה אברהם אייזנשטט תרכ"ז	רבי ישראל העליר חריף תרכ"ד	רבי יוסף דוד אייזנשטט תר"ו	רבי אברהם טיקטינסקי תקצ"ה	רבי שמואל טיקטינסקי נפטר תקצ"ה	שרשרת הדורות בישיבת מיר מרנן ורבנן הגאונים
-------------------------------	-------------------------	--	---------------------------	------------------------------	------------------------------	----------------------------	----------------------------	---------------------------	--------------------------------	--

הגאון רבי משה ראוכברגר זצ"ל

רב שכונת 'רמת הדר' בחיפה

ל' תשרי תשפ"א • שלוש שנים לפטירתו

ר' משה דאורייתא

רבי משה היה נקרא בפי כל: ר' משה דאורייתא.

מאי האי?

מעשה שהיה כך היה, קבוצת נערים בני 13 הלכו לטייל בסביבות העיר חיפה ביניהם היה הנער משה, לפתע ראה כי כמה מחבריו עוברים על הלכה מפורשת. יראת השמים העמוקה, נעורה בו כאחת והוא זעק: **חברים, זה דאורייתא!!**

החברים, שהיו בני פליטים, לא ידעו פירושה של מילה, ומאז נקרא בפייהם 'משה דאורייתא'. לאחר כשנה הגיעו החברים לבני ברק, ועלו לישיבת פוניבז', ביקשו את משה דאורייתא, אך איש לא הבין למי כוונתם, רק לאחר מספר הסברים הבינו בישיבה כי כוונתם למשה ראוכברגר, שכמוכן גם בישיבה, היה מעורר בקול ובעוז- זהירות, זה ממש דאורייתא...

ומאז נקבע כך שמו בפי כל. מהר מאוד גם עלה ברעיונו כי ראוכברגר בגי' דאורייתא...

ומאז למשך שבעים שנה של ימי עוז, ותעצומות נפש, פיקחות וחכמת לב, ומסירות למען התורה, ולמען דעת התורה. הכל היו אומרים, 'דאס איז ממש דאורייתא' = אכן זה ממש דאורייתא!

ומתיפח על גאון הדור שנפטר. ומתייפח "הרבי נפטר" - ואנחנו נשארנו יתומים! כאן הרגשנו את הערכת גדלות התורה לאמיתה.

רק גדול כמותו - יכל וידע כך להעריך את גאון הדור, ולהרגיש כל כך בעומק את האבידה. כולנו ניסינו להרגיעו ולא הצלחנו, וכך כמה שעות לתוך הלילה - וכל הזמן בדמעות ממש והתיפחויות.

ביום השלושים התקיים הספד באולם הישיבה שהיה מלא וגדוש גדולי תורה ובני תורה. וכאן הספידו מרן בהתרגשות, בהערכה מיוחדת ובבכיות. ועל הכל בעמקות נפלאה.

הביטויים המיוחדים באותו הספד מלויים את תלמידיו כל הזמן. רשמתי את הדברים בשעה שנאמרו והרי הם מובאים כאן, לראשונה, בלשונו של מרן - בתרגום חפשי מאידיש [ראה שם בקובץ מוריה ההספד המלא].

סמיכה בגיל 21 ממרן הגרי"ש אלישיב

בעודו אברך צעיר קצת אחרי הגיעו לגיל עשרים, כבר עלה לירושלים על מנת להיבחן לקבלת היתר הוראה. את המבחן ערך רבינו הגדול הגרי"ש אלישיב זצוק"ל במשך שלוש שעות, עם הפסקה קצרה באמצע. על שו"ע אורח חיים" ויו"ד הלכות רבית וטהרה שו"ע על כל נושאי כליו, מתוך התפעלותו הרבה מהיקף

רבי משה נולד בשנת תרצ"ח לאביו הרב מרדכי יהודה ראוכברגר, לפני מלחמת העולם השנייה באירופה. בתקופת המלחמה היו הוא ומשפחתו במחנות עבודה קשים, וכשהסתיימה המלחמה, עלתה המשפחה לארץ והתיישבו בחיפה. כבר מילדותו התבלט בגאונותו ובהתמדתו הגדולה. בצעירותו למד בישיבת 'תפארת ישראל', וכשהוא בן 14 נכנס ללמוד בישיבת פוניבז' והתקרב מאוד למרן החזון איש זצ"ל, והיה מבאי ביתו. בכל יום רביעי בשבוע היה נכנס עם חידושי לפוסק הדור שעודדו להמשיך ללמוד ולחדש.

לאחר מכן עבר בהוראת החזון איש לישיבת לומז'ה בפתח תקווה אצל הגאונים רבי יחיאל מרדכי גורדון זצ"ל ורבי ראובן כץ זצ"ל, לתקופה של חזיון, ומשם עבר ללמוד בישיבת חברון שם למד חברותא עם ראש הישיבה הגאון ר' אהרון כהן זצ"ל. בלילות היה נוהג לשבת וללמוד בקול בהיכל בית המדרש, ותלמידים בישיבה התלוננו שקול לימודו מפריע להם בשנתם. המשגיח הגדול, ר' יחזקאל סרנה זצ"ל השיב להם ואמרו: "הביאו לי עוד 'הפרעות', כאלה, שמכניסים טעם מיוחד של לימוד בישיבה כולה". המשגיח זצ"ל אף העניק לו קצבה מיוחדת לקנות לו ארוחות לזמני לימודו.

הגעתו לישיבת מיר

ערב נישואיו עבר לישיבת מיר שם התקרב מאוד למרן ראש הישיבה שה"ת הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל. כן היה בידידות גדולה עם בנו מורנו רה"י רבי רפאל שמואלביץ זצ"ל.

בקובץ מוריה (קובץ מוריה גליון קפה - תמוז תשמ"ח): מספר הרב ראוכברגר דברים נפלאים, בעדות אישית:

זכיתי להיות מתלמידיו המקורבים של **מרן הגר"ל שמואלביץ זצ"ל**, אף עברתי ללמוד בישיבת מיר, וכך זכיתי להסתופף במחיצתו באופן מתמיד.

בליל יום הכפורים של שנת תש"ך הגיעתנו בישיבה, באמצע תפילת "כל נדרי", הידיעה המרה על הסתלקותו של מרן הרב מבריסק הגרי"ז זצ"ל. התפילה בישיבה בליל יום הכפורים ולמחרתו במשך היום היתה תחת רושם פטירתו של גאון הדור. ההרגשה היתה - וכפי ששמעתי לאחר שנים שגם מרן הגרי"ז זצ"ל אמר כך לבניו כמה ימים לפני הסתלקותו "יהיה לכם יום כפור כפול...".

אך החוויה הרוחנית חגדולה וההרגשה העמוקה באבידה הגדולה חותי אח"כ במחיצת מרן הגר"ח זצ"ל במוצאי יום הכפורים - נכנסתי לביתו של מרן, והנה ישב מרן ראש הישיבה הגר"ח זצ"ל, ובכה בכי תמרורים, בדמעות שלישי "ממש", דמעות נזלו מעיניו והתיפחויותיו הלכו וגברו.

קשה לתאר את המעמד למי שלא ראהו. לא ראיתי מעולם אדם בוכה ומתייפח כל כך. לא בן על אביו ולא על כל צרה אחרת.

והנה כאן יושב אחד מענקי הרוח של הדור - בוכה

ידיעותיו והבנתו של רבי משה הורה לו מרן זצוק"ל לגשת למזכיר הרבנות שייתן בידו כושר לרב עיר.

המזכיר שחשט, כתב 'כושר לרב שכונה' בלבד, אך מרן הגרי"ש לא הסכים לחתום על ההסמכה, עד שתתקן כדבריו. וכך הוסמך רבי משה לרבנות עיר, בגיל כה צעיר.

כמו כן קיבל אז סמיכה מעוד כמה מגאוני הדור ממרן ראש הישיבה הגה"ח **רבי אליעזר יהודה פינקל** ומרן רה"י שה"ת **רבי חיים שמואלביץ**, וכן מהגאונים

עם מרן הגרי"ש אלישיב

רבי זלמן סורוצקין, רבי משה חברוני רבי אליעזר ולדנברג בעל הציץ אליעזה, רבי בצלאל זולטי ועוד.

שנים ספורות לאחר מכן עוד טרם הגיעו לגיל שלושים הוכתר כרב לקהילה נכבדת של כחמש מאות משפחות שכונת 'בת גלים' בחיפה והיה לרב הצעיר בישראל

עם נישואיו לבתו של הגאון רבי מאיר סגל זצ"ל חזר להתגורר בעיר חיפה ושם, כשהוא בן 26 שנים בלבד מונה לכהן כרב שכונת בת גלים, והיה לרב השכונה הצעיר ביותר בישראל.

כיבוד אב במסירות

רבי משה כבר מגיל צעיר התמנה לכהן כרב, והנה לאביו של רבי משה הייתה חנות רהיטים בעיה, יום אחד הגיעה אל החנות סחורה רבה בבת אחת. והאב היה זקוק לעזרה בפריקתה מהמשאית, חשב רבי משה לעצמו כי אין זה כבוד התורה שרב בישראל אף אם הוא צעיר יפרוק משאות ברחוב העיה, אך מאידך גם להפסיד מצוות כיבוד אב כלל אינה אפשרות, מה עשה לבש בגדי פועל, הרכיב לעניו משקפיים כהים, וחבש כובע עבודה רחב, וכך סייע במרץ בפריקת הסחורה וסידורה בחנות מבלי שיוכלו לזהותו.

בחיפה התגורר קצין חיל הים צעיר, אשר שימש בתפקיד על ספינת חיל הים, רבי משה שפגשו קשר עימו קשר וקבע אתו לימוד קבוע בגמרא. ובהשפעתו הוא התקרב ליהדות והחל לשמור שבת.

באחד הימים הספינה הייתה צריכה לצאת למשימתה בערב שבת אחה"צ, אך בהשפעת רבי משה מיועדנו הקצין לא רצה להשתתף מחמת חילול שבת, והצליח להוציא אישור להחסיר בתואנה שאינו מרגיש טוב. באותה הפלגה אירע האסון המפורסם אח"י אילת שפוצצה ע"י חיל הים המצרי וטבעה, והקצין שומר השבת ניצל.

בתקופת מלחמת יום הכיפורים, כאשר נודע לו כי רבים שגויסו בבהילות לא הספיקו לקחת איתם לא סידור ולא טלית ותפילין, גייס רבי משה ארגונים ונדבכים ושילח לכמה גדודים ברחבי החזית הצפונית ומדבר סיני את כל צרכי הדת, מטעם המועצה הדתית בחיפה. כשנודע על כך לחיילים נוספים המצויים במרחקים, החל מבול של פניות מהמגויסים שביקשו עוד ועוד בשלב מסוים אף העמיד צה"ל מסוק צבאי שיעביר אותו מהכא להתם למען חזק את ידי הלוחמים בשעה הקשה ההיא.

ארי עלה מחיפה

היה זה בעת הלווייתה של רעייתה הרבנית ע"ה בת הגר"מ סגל זצ"ל ונכדת מזיוו"ר מרן הסבא מנובהרדוק זצוק"ל שנהרגה בתאונה קשה.

הללויה הגיעו מירושלים רבו של האלמן הצעיר מרן ראש הישיבה שה"ת הגר"ח שמואלביץ זצוק"ל וכן הרבי הבית ישראל מגור זצוק"ל.

אחר מיטתה קרא רבי חיים ברגש, היא לא רק אשת אברך אלא אשת אחד מגאוני הדור הצעירים שיעמדו לכלל ישראל. הגרד"מ רובמן זצ"ל ר"י תפארת ישראל בחיפה התבטא בהספד, לאריות נותנים לסחוב ברזלים!.

מאבקי השבת, הכשרות

במשך שנותיו בשכונה עמל על מנת להאזיב את התורה ואת המצוות על תושבי השכונה ורבים השיב מעוון. בדברי ימי העיר ידוע מאבקי להפסקת העבודות בשבת במנהרה שתחת פסי הרכבת בבת-

תואר 'הרב', ליווה את הגאון רבי משה ראוכברג, יותר מיובל שנים, את הקרקע הפוריה לתחילת תפקידו כרב בקהילות ישראל סיפר יהודי ישיש תושב שכונת בת גלים בחיפה, שהיה נוכח בעת האירוע.

בשכונת 'בת גלים' בעיר חיפה, שימש ברבנות רב מבוגר. אותו רב יצא לחוץ לארץ. השתכן שם ושימש ברבנות כחמש עשרה שנה. אחרי השנים הללו הסתיים חוזה הרבנות שלו בחוץ לארץ, והוא כבר בן תשעים שנה ומעלה - זקן ושבע בתורה ובמעשים טובים. ואז עלה לארץ ישראל - לשכונת בת גלים, בה שימש ברבנות קודם לכן.

ממש באותם ימים אנשי השכונה והגבאים הגישו מכרז על רבנות בית הכנסת הגדול בשכונה (כשלוש מאות מתפללים). והרב הצעיר - הג"ר משה ראוכברג היה אחד המועמדים, ולפתע, כאמור, הרב המופלג בזקנותו שב לארץ הקודש, וגם לבית הכנסת, ולמקומו הוותיק.

הגבאים גילו את אוזנו של הרב, כי ממש בימים אלו עומדות על הפרק כמה הצעות לרבנות - של רבנים צעירים נמרצים ותלמידי חכמים, והם עתידים לשבת לצידו בכותל המזרח של השכונה. הוא הסכים להצעתם בחצי פה.

המנהג היה כי המועמדים, לפי תורם, היו אמורים לבוא למקום ל'שבת קודש' ולדרוש לפני מאות המתפללים: "דרשת מבחן"...

הגאון הצעיר רבי משה ראוכברג, היה המועמד הראשון שהציע את עצמו. ולא ידע כלום מכל הסיפור של הרב הזקן, מה שידע, כי 'הרבנות' הציעה מכרז לרב שכונה בחיפה, והוא אחד המועמדים.

הגיעה שבת. לכניסת הרב הייתה דלת מיוחדת בכותל המזרח. הרבנים הראו לרב משה ראוכברג את הדלת המכובדת, והוא נכנס לבית הכנסת בין קבלת שבת למעריב.

הוא ראה כי הנה רב תלמיד חכם בהדרת פנים, יושב בכותל המזרח. הוא הושיט לו יד גם התעניין מפי הרב לתפקידו.

התלמיד חכם הזקן השיב לו במשפט קצר: "זו

הרבנות שהייתה שלי".

"לא ידעתי" הגיב האברך הצעיר רבי משה. ומיד הסתובב ויצא מהדלת ממנה נכנס...

כמובן, שבית הכנסת על מאות מתפללים, היה כמרקחה.

הגבאים מיהרו ורצו אחרי הרב הצעיר, והסבירו לו את הרקע למשפט שהרב אמר לו, וסיפרו לו בתחנונים כי רב זה כבר עזב לחלוטין את העיר והחליט לחזור אליה בזקנותו המופלגת, ואין לו זכות רבנות. הציגו לפניו סברות חזקות ואסמכתאות כי אין לרב הישיש שום זכות לעכב עליהם למנות רב חדש. וכי גם הרב עצמו במשפטו "זו היתה הרבנות שלי" לא התכוון למנוע ממנו מאומה.

אבל רבי משה אמר להם: "מנימת קולו של הרב כאשר אמר 'הרבנות שלי', נשמעה איוושה של עגמת נפש... כאשר ראה אותי נכנס, רגשותיו נעו בליבו פנימה. ולכן אני מבטל את כל העניין! בשום פנים לא אצטר רב זקן! ובפרט שאני שומע מכם כי הוא תלמיד חכם וותיק".

תוך כדי שהגבאים מנסים לשכנע אותו, יצא הרב הזקן ואמר: "בגלל שכידת אותי נגד הציבור והכרת בכבודי ובצערי - עזבת את המקום, וכיון שבמקביל - אני מבין את ליבם של גבאי הקהילה שמעוניינים ברב צעיר, אני מסכים שאתה זה שיכול להיות רב לצדי, דווקא אתה, כי אתה הוכחת את מידותיך הטובות!" "הכתרת רב אחר - תצער אותי" - פנה ואמר לגבאים.

הרב הזקן ליווה אותו בחזרה פנימה לבית הכנסת, הדרשה החלה והסתיימה להתפעלות בני הקהילה הגדולה, ובימים שאח"כ, הוכתר רבי משה ראוכברג הצעיר לרב שכונת בת גלים. שניהם ישבו יחד במזרח וכיבדו זה את זה עד יום הסתלקותו של התלמיד חכם הישיש לבית עולמו. ואיש לא הפסיד מכך, לא הגבאים שיקלו חלילה להיכשל בסיפור לא נעים, גם לא הרב הזקן זצ"ל, ולא הג"ר משה ראוכברג שמאז שהוכתר, נכנס לרבנות בארץ ישראל ועשה חיל באפרתה, וגם זכה ללחום רבות את מלחמת ה' בבסיסו הכשרות בעולם הרבנות, ועוד.

בנוסף היה מעורב ופעיל בכל ענייני הכשרות בעיר חיפה והיה אחראי על כשרות כל המפעלים בעיר מטעם הרבנות הראשית לישראל. עמקותו וגאונותו קנו לו שם של מומחה כשרות, והיה נשלח למפעלים בכל העולם על מנת לבדוק כשרות חומרי גלם של מוצרי מזון. למרות שעבד ברבנות הראשית, היה לאדם היחיד שכל חוגי הכשרות המחמירים ביותר סמכו את ידם עליו.

היה לנאמנם ואיש סודם בנושאי כשרות של רבה של בני ברק, הגאון רבי יעקב לנדא זצ"ל, ושל רבי יעקב יצחק וייס זצ"ל, בעל ה'מנחת יצחק' שעמד בראש ה'עדה החרדית' בירושלים.

קיים בהליכותיו "לא תגורו מפני איש", ובפרט בנושאי כשרות שבהם כידוע יש לחצים גדולים מצד בעלי מפעלים שיש להם אינטרס כלכלי. במהלך שנות כהונתו כרב בחיפה הסייר המשך בעמ' 8 <

דברי חיזוק

ממורנו ראש הישיבה שליט"א

שנאמרו בישיבה השבוע

אשריכם בני חוץ לארץ שזכיתם לשהות בימים הקדושים בישיבה הקדושה, אשריכם שאתם זכיתם להתחיל את הזמן כמו שצריך, מה שבטוח בטוח, מי יודע מה יהיה, שלא נדע מצעה, אבל כשנמצאים ביחד בעת צרה זה מחבר בקשר מאד חזק, אנחנו בעת צרה והקב"ה מטלטל את כל הארץ, יש כאן רגשות מעורבים שדווקא בימי החג המשמחים הקב"ה שפך קיתון על פנינו, וראינו איזה קדושה איזה טוהר היה בהקפות עצמים.

אין לנו על מי להישען אלא על אבינו שבשמים

אשרי עין ראתה זאת כמה בני התורה דבוקים חבוקים ודבוקה בך, הקב"ה שומר ישראל בעיקר בעת צרה, הקב"ה איתנו בהשגחה יתירה, עמו אנוכי בצרה, צריך להתחזק באמונה שאין שום כוח שאין שום דבר, אין משהו שהוא סתם, כל דבר מכוון, לכל דבר יש מטרה מכוונת, צריך להתחזק בעת הזאת לעמד על המשמר, כי באמת בני התורה הם המגינים האמיתיים, ראינו את זה בחוש אם ה' לא ישמר עיר שווא שקד שומה, אין לנו על מי להישען אלא על אבינו שבשמים, ואדרבה כשרואים בחוש שאף אחד אין בידו להושיע זה מחזק את האמונה, הרבה יותר קל להתחזק באמונה כשרואים שאף אחד לא יכול לעזור ואין לנו שיוך רק התורה הזאת, וזאת ההגנה האמיתית.

להתחזק בקדוש השבת

הישיבה מצידה משתדלת בכל כוחה לעשות כל השתדלות נצרכת שחלילה בני התורה לא יהיו במצב של סכנה וחרדה, ואדרבה הישיבה הקדושה מלומדת בניסים, וזה המקום הבטוח שיש בעולם, והלוואי הלוואי שנזכה שכל בני הישיבה יבואו מחוץ לארץ, כמה זה יתן עז לאלקים ושמירה עליונה על כל הארץ, ואוי למי שנפקד בשעת מלחמה ואומר שלום עלי נפשי ושיריות לבי אלה, להוציא בחור מהישיבה בזמן הזה זה כמו לקחת את הגנרל מהמלחמה, אנחנו לא יודעים מה בדיוק רוצים משמים אבל לא חסר סיבות, כל המצב הרוחני ודאי שצריך תיקון, אנחנו בחבלי משיח, ממש בשלב האחרון, אבל כבר עורר המשגיח שליט"א בשם בעל הערוך לנר שכל אחד צריך להתחזק בקדושת השבת, כשראש השנה חל בשבת ומדת הדין מתוחה זה יכול להיות או השנים הטובות ביותר או להפך כמו שהיה בכל ההיסטוריה של עם ישראל.

הקדמת תחילת הזמן

לכן ודאי כל חיזוק בשמירת שבת יש מה להגן כי השבת היא מקור הברכה, כפי שאנחנו אומרים כל שבת ופרוש עלינו סוכת שלומך, הסוכה זו שמגינה ומצילה במיוחד יש פרישת שלום חוץ ממה שהיא פורשת על כל ישראל יש פרישת שלום מיוחדת על ירושלים, ירושלים עיר הקודש ארץ הקודש, עיני השם ה' אלוקיך בה מראשית השנה עד אחרית השנה, זה לא מתקיים באופן טבעי הארץ דורשת, היא דורשת את קיום התורה האמיתית, ולכן בהוראת גדולי שהורו לפתוח את הישיבה כבר מחוץ, יום שני, שחלילה חלילה לא יסתובבו ברחובות בעת כזאת, זה סכנה וזה חילול השם נורא, ולכן סידרנו סדר לימוד שיחזק את קדושת השבת בשבוע זה, יהיה סדר לימוד כל הישיבה בחורים אברכים יחד, עכשיו עומדים ללמוד כתובות, הזדמנות עכשיו ללמוד את הסוגיא של אינו מתכון דף ה', ובסדר ב' הלימוד יהיה בשו"ע תחילת הלכות שבת, עינינו של כבוד שבת.

אין שמירה כתורה

כהוראת שעה ניתן השבוע להחזיק פלפון בבית מדרש פלפון פתוח כדי שלא יהיה פחדים, כמובן שלא בבית מדרש, וחשוב מאד להרגיע את ההורים משום שמרחוק זה נשמע יותר מפחיד, ועדיף לא לשמוע נייעס ולהיות שקוע בתורה, ובאמת גדולי ישראל ככה הם גדלו, הראש ישיבה ר' נחום בשנחאי, וכן בששת הימים, והיה שקוע בסוגיא, וכן הראש ישיבה ר' חיים, וכך אצל מורינו ר' חיים קמיל, וכן אבא זצ"ל, ובודאי צריך להתחזק בתפילה כי כל תפילה עוזרת, וצריך להצטער בצערם של ישראל, אבל להתחזק וללחום מלחמתה של תורה, ולא להרפות ולא להתרפות, לא להתיאש, בן תורה הוא בבת עינו של הקב"ה, רק השבוע כשעקפו על תפוח ועל עוד ישוב שומר שבת, רואים בחוש את השמירה, הנה לא ינום ולא ישן שומר ישראל, כשהקול קול יעקב אז הידים לא ידי עשו, ה' אורי וישעי ממי אירא, ה' מעוז חיי ממי אפחד, אם תחנה עלי מחנה לא ירא לבי, אם תקום עלי מלחמה בזאת אני בוטח, בזאת התורה.

נערך מתוך שיחה שנאמרה בישיבה לבני חו"ל במוצאי יו"ט שני

דברי חיזוק ממורנו המשגיח הגה"צ רבי בנימין פינקל שליט"א שנאמרו בישיבה השבוע

להקב"ה כל תשא עוון וקח טוב, ואין לנו על מי לסמוך אלא על אבינו שבשמים, אשור לא יושיענו.

ממשיך הנביא ואומר שהקב"ה משיב, ארפא משובתם אהבם נדבה כי שב אפי ממנו, ופירש רש"י: אמר הנביא כך אמר לי רוח הקודש מאחר שיאמרו לפני כן ארפא משובתם ואוהבם בנדבת רוחי אעפ"י שאינן ראויין לאהבה אתנדב לאהבתם כי שב אפי ממנו. אפילו שאנחנו לא ראויים אבל אם אמרנו להקב"ה רבש"ע אנחנו רוצים להתקרב אליך אנחנו יודעים שאין עוד מלבדו רצוננו לעשות רצונך, אזי שב אפי ממנו, בנדבה.

זו ישועתנו, זו הצלחתנו.

וודאי שצריך לעשות השתדלות, חובתנו להרבות במעשים טובים להרבות זכויות למענינו ולמען אלו שיוצאים לחזית ולוחמים, צריך לבכות שה' ירחם עליהם שיחזרו לביתם לשלום, כל יהודי, כל חייל, צריך להתפלל שיחזור הביתה ושיחזור בתשובה.

ומלבד זאת יש אנשים שנמצאים במצב הכי קשה שיכול להיות בחיים, שבי קשה מכולם, זה מצב נורא, ובתוך רבים חדורה המחשבה כי יש פה צבא משוכלל ועוצמתי, אכן שכל יש להם יותר מכולם סוף סוף הם יהודים, אבל הנה הקב"ה הראה לנו שעם כל הטכנולוגיה שום דבר לא עזר, לא יאומן, לא נקלט, רק דבר אחד, אמונה!

גוי עז פנים אשר לא ישא פנים

זכורני מנערותי את הפתאומיות של מלחמת יום כיפור, הפתאומיות הזאת חזרה בשמחת תורה, שימו לב הקב"ה מדבר אתנו, הגדר הרי משוכללת בצורה מפליאה, כל שרץ שעובר כל המערכת מזדעזעת, אמר לי אברך שהיה פעם ליד הגדר נגע במחסום, רק נגע וכבר הגיעו בטחון והיזיון אותנו.

הארורים הללו ימ"ש וזכרם, נכנסו בלא פוצה פה ומצפצף, מילא נכנסו בטעות, אבל כמה שעות אין מי שיגיב עם כל הטכנולוגיה הגדולה והעצומה, לא אחד ולא שנים נכנסו כבשלהם, עם אכזריות איומה, בעז"ה הקב"ה ינקום בהם בקרוב והלוואי שנזכה לראות את הנקמה.

ממש ראינו מה זה גוי עז פנים אשר לא ישא פנים לזקן ונער לא יחן. והכל בשקט, כל הפיקוד כל המדינה העוצמתית הזאת, כלום, במשך שעות פשוט כלום.

אני לא בא עם טענות חלילה, אבל אנחנו צריכים לשים לב ולהתחזק מזה, הקב"ה מראה לנו אם ה' לא יבנה בית שווא עמלו בונוי בו, אם ה' לא ישמור עיר שווא שקד שומך הכל שווא, השתדלות צריך לעשות אסור להפקיר אנשים אבל אם הקב"ה

רשע ומכש"כ רשע רודף את הצדיק.

ומכאן תשובה למצב דהאידינא בעת שאנו רואים שעמנו נעשה ללעג וקלס ונחשבו כצאן לטבח יובל, להרוג ולאבד ולמכה ולחרפה, אזי עלינו לדעת כי יצא הקצף מפמליה של מעלה, ח"ו, לכליון, ורק השי"ת ברחמיו מהפך בזכותנו ומשתדל לטובתנו, ובשביל זה נעשינו לנרדפים במידה כ"כ מבהילה, למען יקיים ה' בנו את מאמרו להפוך בזכות הנרדף, וסוף סוף נבליג על הרדיפות ונצח את אויבנו, המה יכרעו ויפולו ואנחנו נקום ונתעודד, ויקויים בנו ולתתך עליון על כל הגויים אשר עשה.

כמה חיזוק יש כאן לימים אלו.

וצריך לזכור שבתוך כל הזוועות הנוראות היו ניסים ונפלאות, אתמול אמר לי רבה של אופקים הרב פינקוס שליט"א שהיו שם באופקים אסונות קשים מנשוא, והמרצחים הארורים התקרבו לבית הכנסת בשעה שהמתפללים היו באמצע אש קודש - בהקפות, והוא אומר לי ענני כבוד סובבו אותנו הם הסתובבו ממש לפני שהגיעו לבית הכנסת, אם הם היו יודעים מה הולך בתוך ביה"כ ה"י.

וכן כבר התפרסמה הידיעה על קיבוץ ששומר שבת ושער הקיבוץ היה סגור וניצלו כולם.

לצערנו אנשים רואים כל הזמן תמונות קשות ודיווחים קשים, מצד אחד צריך לדעת את המצב אבל חלילה לא להיחשב לכל מיני דברים קשים, צריך לדעת שהמצב הוא קשה ולהרבות בתפילה ובתחנונים.

אשור לא יושיענו

החיזוק הראשון שצריך להיות הוא אמונה, אין עוד מלבדו, זה הוא הא' ב' של יהודי, שמע ישראל ה' א' ה' אחז, עם זה יהודי נולד וכן לאחר מו"ע, וכך כל החיים.

הנביא אומר, (הושע ב - ה) שובה ישראל עד ה' אלוקיך כי כשלת בעוונך, קחו עמכם דברים ושובו אל ה' אמרו אליו כל תשא עוון וקח טוב ונשלמה פרים שפתינו.

ופירש רש"י, כל תשא עוון. כל עוונותינו סלח: וקח טוב. ולמדנו דרך טוב, דבר אחר מעט מעשים טובים שבידינו קח בידך ושפטנו אחריהם וכו'.

ובהמשך דברי הנביא - אשור לא יושיענו על סוס לא נרכב ולא נאמר עוד אלוהינו למעשה ידינו אשר בך ירחם יתום. פירש רש"י, עוד זאת אמרו לפנינו לא נבקש עוד עזרת אדם לא מאשור ולא ממצרים.

רש"י אומר לנו, אשור לא יושיענו על סוס לא נרכב גם זה כלול באמרו אליו, אנחנו צריכים לומר

המצב כל כך נורא לא צריך להסביה, כל הסבר מיותר אנחנו נמצאים עכשיו ממש בעת צרה, פשוטו כמשמעו.

בשנים האחרונות בארץ ישראל היו כמה וכמה מלחמות ל"ע, כשהיינו ילדים היה פה בירושלים את מלחמת ששת הימים, היה פחד ואימה בירושלים, אבל במרכז היה רגוע, היו תקופות שבצפון היה קשה מאוד ובדרום שקט, והיו פעמים רבות להפך, אבל כעת כל הארץ כמרוקחה, אין מקום רגוע, ה"י, כל הזמן תחת ארטילריה, תחת מטו, ה' ישמרה.

אבל, קירבת אלוקים! כעת עברנו את כל הימים הנוראים והקדושים, ידוע ששאלו את החת"ס, (ומובא ג"כ ששאלו לעוד גדולי הדור), הלא עכשיו היה אלול, ראש השנה, המלכת ה', ימים של דרשו ה' בהמצאו, יום הקדוש, צילא דמהימנותא, הו"ר ושמח"ת, ימים עם כל כך הרבה קרבת אלוקים, כיצד נחזור לימי השגרה.

ענה להם, אתם נפרדים מהימים הקדושים, כעת תתכוננו ללילות הקדושים, לילות החורף הארוכים, לנצל אותם לשטיגען בלימוד, וודאי שגם את הימים צריך לנצל, אבל ביותר צריך להתכונן ללילות הארוכים הללו לנצלם כל הצורך ולהגיע ע"י לקרבת אלוקים.

אנחנו עכשיו בעת צרה, עת פחד, המצב הזה מביא לקרבת אלוקים יתירה, הקב"ה מראה לנו בצורה המפורשת ביותר, אין יותר מפורש מזה, שובו אלי, המצב הוא כל כך קשה, כלל ישראל בסבל רב ואף אחד לא יודע מה ילד יום, זה מחייב אותנו להתקרב להקב"ה.

לעולם הקב"ה תובע דמן של נרדפין מן הרודפין

בחפץ חיים עה"ת מובא (בראשית ד, ד) חיזוק גדול למצבנו כעת, הח"ח מביא את דברי המד"ר וז"ל: רב הונא בשם רב יוסף אמר והא' יבקש את נרדף, אתה מוצא צדיק רודף צדיק, והא' יבקש את נרדף, וכו' אפילו צדיק רודף רשע והא' יבקש את נרדף, לעולם הקב"ה תובע דמן של נרדפין מן הרודפין, שהרי הבל נרדף מפני קין וכו'.

וממשיך החפץ חיים: אם בזמן מן הזמנים עם ישראל סר מדרכי ד' ומתערב עם האומות מתעורר ר"ל קטרוג למעלה, ומלך במשפט יעמיד ארץ ונפסק ח"ו דינם לכליה.

אבל הקב"ה ברחמיו המרובים שרוצה הוא בתשובת רשעים ואין הוא חפץ במיתתם מה הוא עושה? מששה במ את האומות שירדפו אותם בכל מיני רדיפות למען יוכלו לקיים את הפסק דין של והא' יבקש את נרדף, אפילו צדיק רודף

לא רוצה לא יעזור שום דבר.

וצריך להתפלל שכל אלו שנלחמים יקבלו שכל שהקב"ה מנהל את העולם והכל ביד ה' ואז הם יצליחו.

ולזה אנחנו אומרים להקב"ה, אשור לא יושענו, אין לנו על מי להישען, רבש"ע רק אתה, זו היא עבודתנו כעת, אמונה, ובכך נזכה לארפא משובתם.

ישראל ערבים זה לזה

ויש עלינו עבודה נוספת, צריך להוסיף זכויות, קשה לדבר המצב לא פשוט, החפץ חיים הק' היה אומה, אוי לי אם יאמר אוי לי אם לא יאמר, אסור לדבר על כלל ישראל אבל יש דין שמים, נדבר לכה"פ רק מה שנוגע אלינו.

היו פרצות נוראות בשב"ק, חילול שבת בפרהסיא, ועבירות חמורות, אני לא בא חלילה לקטרג רק לדעת מה נוגע אלינו, עלינו לדעת שגם אלו שנפלו בתוך החילול שבת כתוב עליהם בתהילים שהם 'חסידיך' כדברי הפסוק (עט), נתנו את נבלת עבדיך מאכל לעוף השמים בשר חסידיך לחיתו ארץ, וכתב רש"י: והלא רשעים היו, אלא משקבלו פורענותם הרי הם חסידים.

אנחנו רוצים להיות חסידים בנוסח אחר, לא בצורה הזאת חלילה, לעבוד את הקב"ה בחיי חיותנו, אבל גם הם נקראים חסידך, אבל הייתה פה פירצה נוראה בשבת ובקדושה. נורא ואיום.

א"א לבוא ולומר אתם אשמים, ח"ו, בשלי הסער הזה, ומה זה נוגע אלינו, עלינו לדעת את מה שאמר רבן של ישראל מרן הגרי"ם לבני הישיבות באותו הזמן שהיו מתבוללים רבים בכרם בית ישראל ורבי ישראל נתן מוסר לבחורים ושאלו אותו מה ההתבוללות קשורה אלינו, אמר להם הגרי"ם, ישראל ערבים זה לזה, כשהבן תורה מתחזק זה משפיע על היהודים הרחוקים ביותר שישארו יהודים, זה דבר אחר.

ובנוסף ידוע בשם מרן הרב מברסק שאמר שכל כמה שבני התורה חזקים בדבר מסוים הרי זה גם חזק אצל הרחוקים משמירת תו"מ, ורואים אנו בחוש שעל אך ששבת היא חמורה שבחמורות אולם היות ואצלנו אכילת חמץ בפסח היא חזקה יותר לכן אנחנו רואים גם אצל הרחוקים יותר שנוזהרים מאכילת חמץ בפסח, וכן בשמירת צום יוה"כ, החיזוק אצלנו בהכרח מחזק את הרחוקים יותר.

הקב"ה מזעזע אותנו, כל אחד צריך להתחזק בחלק שלו, ובד בבד לדאוג שלא יהיה פאניקה, הכל ביד ה' יתברך, הוא יושענו והוא יגאלנו, אבל אסור להישאר אדישים, התפקיד הוא להתעורר בתשובה כדי שלא יהיה אסון בכלל ישראל.

לא בכדי התחזקנו כאן בישיבה בשמירת שבת וקדושתה, מורנו ראש הישיבה הביא את הספר של הרב פינקוס על שמירת שבת, אני רוצה להוסיף ולומר שיש ספר קודם לכך ספר שם עולם למרן הח"ח, שמרחיב לדבר על קדושת השבת ועל הלכות שבת, אם אנחנו נתחזק בשמירת שבת זה ישפיע גם על הרחוקים יותר וגם בעיני קדושה עלינו להתחזק, לבדוק

שחלילה אין סדקים, א"א להרחיב הרבה אבל הניסיונות כיום גדולים, יש לבושים מפתים, לנו יש הנהגה ברורה ממרן הרב אלישיב ומרן הרב וואזנר זכר צדיקים לברכה בכל עיניי הלבוש, ואם נתחזק בקדושה וטהרה זה ישפיע גם עליהם.

שכנתי עם אהלי קדר

צריך להיות נושא בעול עם כלל ישראל, אנשים סובלים סבל גדול ורב, אין מילים לתאר, פחד אימה, פחד מוות כל היום מול העיניים.

הגמ"ב בב"ב אומרת, (ח, ב), שבי קשה מכולם דכולהו איתנהו ביה, ופירש רש"י, שהוא ביד העכו"ם לעשות בו כל חפצו אם למות [אם לחרב] אם לרעב. ה"י, הוא לא יודע מה יהיה אתו, ועוד אצל מי הם נמצאים בשבי, לא מדינה שע"פ דרך הטבע שייך יותר לעשות הסכמים, הם שבויים אצל השפלים שבאדם.

אוייה לי כי גרתי משך שכנתי עם אהלי קדר, (תהילים קכ), פירש המלבי"ם, אהלי קדר, שהם אנשים פראים אויבים ומעיקים, אין עם מי לדבר, אבל הקב"ה כל יכול צריך להיות נושא בעול ולבקש בתחנונים עליהם שיוציאם מצרה לרווחה מאפילה לאורה משעבוד לגאולה.

חשוב מאוד לא להיות בדיכאון או בעצבות, אלא מתוך התעוררות ושרון לב, מתוך קרבת אלוקים, לבקש על כל אחד שיזכה לחזור מהר לביתו, ושה' יתן לו כח לשרוד, ושירגיש את הקב"ה לנגדו, שיוכלו לחיות את האין עוד מלבדו ובכך להינצל מכל הדינים.

וככלות נפץ יד עם קדש תכלינה כלאה

בנוסף יש רמזים שמשוהו מתחולל פה, מי יודע אולי גוג ומגוג, היום הראה לי מישוהו רש"י מפליא, על הפסוק בדניאל, (יב, ז), ואשמע את האיש לבוש הבדים אשר ממעל למימי היאור וירם ימינו ושמאלו אל השמים וישבע בחי העולם כי למועד מועדים וחצי וככלות נפץ יד עם קדש תכלינה כל אלה.

מה זה ככלות נפץ יד עם קודש תכלינה כל אלה, מסביר רש"י בסנהדרין (צח, א), כשתכלה תקומתם וחוזק ידיהם שהייתה נפוצה אילך ואילך גבורה ותועלת לפשוט אנה ואנה, ואחר שתכלה גבורתם שיהיו שפלים למאוד: תכלינה. אלו הצרות ויבא משיח כדאמרין כי אזלת יד.

אולי זה רמז למה שאנחנו רואים עכשיו, הרי מלבד הזעזוע והכאב הלא נתפס על הרציחות ועל השבויים ה"י, יש כאן הרגשה ממשית של שפלים למאוד, השפלה נוראית, ואולי זה הסימן של דניאל שלאחמ"כ יבוא קץ הימים.

א"א לתאר את ההשפלה שהייתה, יש עכשיו כאלו שמדברים אנחנו ננקום בהם נראה להם מה זה, אני לא שומע רדיו, ממש לא, פעם אחת יצא לי בנסיעה לשמוע איזה רשע שמתאר מה נעשה להם, נחזיר להם וכו' וכו' כל זה נובע מהכאב של הבושות.

צרי יגילו כי אמוט

המצב הוא ממש כדברי הפסוק בתהילים (יג), צרי יגילו כי אמוט, ביטוי נורא, הבושות הם כ"כ גדולים מלבד עצם הפחד, הקב"ה יעזור שבעינינו נראה איך שעל קדקדם חמתו ירד, כל הבושות ירדו עליהם.

רואים בחוש שהכל תלוי בנו בכלל ישראל, אני חוזר שוב, צריך להתפלל על אלו שנלחמים חזית שיצליחו ויחזרו לשלום הם אחים שלנו, ולבקש גם שלא ישמידו את כל שונאי ישראל כדי שישארו לנו כמה עבדים, אבל כל אלו שרוצים לרצוח אותנו שיקבלו את הכמה המגיעה להם, מכה שאין תקומה ממנה.

רואים בחוש שרק עוד זכויות, עוד דף גמ', עוד נושא בעול, חסד ומידות טובות, ויתור, לרחם על הבריות, כל המרחם על הבריות מרחמים עליו מן השמים, זה הנהגה של מידה כנגד מידה, גם אם אנחנו לא ראיים מספיק אבל מי שמרחם על הבריות זוכה למידה כנגד מידה.

כעת שהתחיל זמן חרף זה זכות גדולה עד מאוד שהתחלה עוד בחודש תשרי, בחיד"א כתוב שבתשרי צריך להוסיף חיזוק גדול כדי להראות שכל מה שקיבלנו על עצמנו ברה"י ויה"כ יש על זה כיסוי, כשמדברים על צעירים יש חשש איך יראה המשך הזמן לכן קבעו בישיבה שכעת ילמדו כולם סוגיא אחרת, אבל כאן מדברים על בני עלייה וצריך לראות באמת שהזמן יהיה מתוך חיזוק גדול.

הקב"ה סיבב שבחודש תשרי יהיה שטייגען גדול, אין מילים לתאר את ההשפעה של כל אחד ואחד ע"י שהוא עמל בתורה.

צריך לחיות את היסוד של אין עוד מלבדו, שהקב"ה הוא יחיד ומיוחד, היה הווה ויהיה, מחייה זן ומפרנס, ואז כל הדינים לא יכולים לשלוט באדם.

וכן חשוב מאוד ללמוד את הביאור הלכה בעמוד הראשון של המשנ"ב הביאור הלכה השני, על שש מצוות תמידיות, מציאות ה', אין זולתו, ליחוד, אהבת ה', יראת ה' ולא תתורו, זה הצלת נפשות גמורה לנו ולכלל ישראל.

הקב"ה ירחם עלינו ויושע אותנו, ויגאלנו גאולת עולמים, ויראה לנו ניסים ונפלאות, כדאי להתכונן לביאת המשיח, לא יודעים מתי אבל שלא נבוש ולא ניכלם.

הקב"ה יזכנו שנראה את הנקמה בשונאי ישראל, ובהרמת קרן ישראל, ונזכה לרפואות וישועות והצלחה וניחומים, ונזכה להתקרב להקב"ה ומתוך שמחה וטוב לבב נזכה לעשות להקב"ה נחת רוח.

בסיום השיחה עורר מרן המשגיח שליט"א את בני הישיבה שיחי' כי בעתות צרה ל"ע ראוי לומר את פרקי תהילים פ' פג צא' בהתעוררות גדולה, עד שבעז"ה נזכה שהקב"ה ישמע שעויתנו וירחם עלינו ויגאלנו גאולת עולמים.

נערך מתוך שתי שיחות שנאמרו בפני בני הישיבה בתחילת הזמן

עליו גם כלתו תמר ע"ה, אשת בנו ר' יוסף שליט"א שהסתלקה לאחר מחלה קשה.

כמי שהתרומם אחרי משברים קשים, המסר העיקרי שאותו שינן לילדיו היה לקיחת אחריות על כל מצב שנוצר, ולא להרפות ולא להתיימש בשום מצב, לאחוז באמונה תמימה ולהבין שהכל מאתו יתברך. היה מצדיק עליו את הדין שוב ושוב, בפה ובמחשבה, והיה אומר שאין לו כל שאלה על הקב"ה ח"ו, ואם זה מה שהקב"ה רצה הוא מקבל עליו באהבה את כל הייסורים. חרף קשייו הרבים לא הרפה לרע, המשיך בפעילותו למען הכלל והפרט ללא לאות, ולא ויתר לעצמו כמלוא נימה.

כשנישא בשלישית לרבנית גיטה קלינרמן עקר לשכונת בית וגן ושם המשיך למסור שיעורים כשהוא מקפיד לסווע מידי שבוע לחיפה למסור שיעור לתלמידיו ולבני קהילתו המתגוררים באזור. בחמש השנים האחרונות לחייו היה חולה מאוד, התקשה לתפקד וסבל ייסורים קשים. ת.נ.צ.ב.ה.

מקורות: קובץ מוריה; מוסף שבת קודש; ידידו הרב א. חפץ על עזרתו הרבה תשוחח"ו.
תמונות: אוסף גליונות.

הדבר שאפיין יותר מכל את הגר"מ היה ההתמדה העצומה שלו והידע האדיר שלו בכל מכמני התורה כולה. מצוי היה לראות אותו שוקד על לימודו מבלי משים 8 ו-10 שעות ברציפות. אין תחום שהוא לא למד לעומק ובעיון. היה בעל בקיאות נדירה בתורת הגר"א ובתורת בריסק. הותיר אחריו עשרות אלפי כתבי יד של חידושים בכל מקצועות התורה, והקדיש את רוב היום לכתיבת חידושו, לא רק על הש"ס אלא גם על התנ"ך, מוסר השקפה ועוד.

התמדתו הרבה הייתה חרף היותו בעל ייסורים. הוא קבר בחייו שתי נשים. כשהיה אברך צעיר איבד את רעייתו מזיווג ראשון מרת לאה ע"ה לבית משפחת סגל, נכדת הסבא מנוברהדוק שנהרגה לאחר שסלע נפל ממשאית סמיטריילר בהר הכרמל בחיפה ופגע בה אנושות. היא נהרגה באופן מזעזע, כשהיא מותירה אחריה בעל, ושני ילדים, בני שנה ושנתיים. 15 שנה לפני פטירתו נתאלמן מרעייתו מזיווג שני הרבנית חרמונה ע"ה שנפטרה מהמחלה הקשה, ממנה נולדו לו עוד שישה ילדים בלע"ה.

הוא קבר ל"ע בימי חייו שני ילדים. את בנו בכורו הגאון רבי חיים זצ"ל שהסתלק כשהוא בן 46, ואת בתו שרה ז"ל, שנפטרה באופן טראגי מספר חודשים לאחר חתונתה עם ר' יצחק ברקמן. בנוסף נהרגה

תעודת כשרות ממפעל גדול בעיר וקיבל איומים ממשיים על חייו. הגר"מ לא היסס והודיע למאיימים, שהיו אנשים אלימים, כי הוא אינו חושש ואינו ירא. "אם אתם רוצים לירות בי - תירו בי. אין לי מאבטחים. את החלטתי לא אשנה!" אמר להם. והם, משראו את רצינותו, נסוגו לאחור.

מקרה נוסף שעמד מולו היה כשאויים בתביעת ענק של תאגיד מלונאות גרמני שפעל באותה תקופה באילת, והחזיק מסעדה שפתוחה בשבת, והגר"מ סירב להעניק לו תעודת כשרות בשל כך. מנהל הרשת הגיע במיוחד מגרמניה על מנת ולנסות להזהיר את הגר"מ מהמשך התמדתו בסירובו. אולם הגר"מ פתח לו שו"ע והראה לו מפורשות כי הדבר אסור לפי ההלכה היהודית. כשראה אותו גרמני את הנחישות של הגר"מ נסוג והודיע כי המקום ייסגר בשבת.

אחרי כ-20 שנה שכיהן ברבנות בבת גלים, עבר לכהן ברבנות שכונת 'רמת הדר' בחיפה וזכה להאזיב את שם ה' בקרב הציבור הדתי, המסורתי והחילוני. ביתו היה תמיד בית ועד לחכמים שאירח לביקורים רבי רושם את כל ראשי הישיבות בארה"ק בבואם לעיר חיפה, כשהמונח שהיה שגור על לשונם הוא ש"צריך להיכנס לר' משה לדבר בלימוד".

תורה מתוך יסורים

לבקר בהיכלו

עקב המצב הקשה השורר בארץ הקודש ועל פי החלטת מורנו ר"ה שליט"א על דעת מרנן גדולי הדור, להקדים את תחילת זמן חורף, וללמוד בימים אלו סוגיות, הלכות, ומוסר בענייני שבת קודש, התחזקו כל בני הישיבה בתפילה ובלמוד בהיכלות הישיבה הק', כמו כן נערכו בישיבה עצרות תפילה, חיזוק והתעוררות, מידי יום.

הליכה יומית קבועה משפרת את הריכוז ואת יכולת הלמידה

בחסות **3833** מאוחדת **www.mehadot.org**